

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben háshoz hordva: Vidékre postán az általa.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vis-
szabadására nem vállal felelősséget. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Horvátok Magyarország ellen.

Vajjon csakugyan igaza volna annak az elbusult magyarnak, aki nemrég azt mondta, hogy a magyar pusztulásra ítélt faj, mert nincs benne semmiféle nemzeti faji öntudat?

A horvátországi, tehát voltaképpen szintén magyar képviselők tegnap a magyar képviselőházban nyilatkozatot mertek felolvasni a magyar királyi honvédség ellen. Nekik nem elég, hogy a magyar királyi honvédség zászlaja, szolgálati nyelve Magyarországnak a Dráván túli részben horvát; még a címben sem türik a magyart.

Ha a magyar képviselőházban az a lobogó, igazi faji öntudat égne, mely nélkül nemzeti nagyrahivatottságról álmodni sem lehet: akkor a nyilatkozat felolvasójának az első mondat után torkára forrasztották volna a szót. Hogy a magyar királyi honvédség ellen a magyar parlamentben deklarálni lehessen: ahhoz mégis hallatlan birkatürellem szükséges.

A horvátoknak ez a tiltakozása a pusztán „magyar királyi” cím ellen lerántja a leplet az ő igazi szándékukról. Tovább, mindig tovább akarnak haladni lefelé azon a lejtőn, melyet Deák Ferenc olyan szerencsétlenül indított meg azzal az ominózus fehér lappal.

A fehér lapra ráírtak a horvátok akkor mindent, amit nekik a szájuk kívánt; most az önálló horvát államot és azzal az egységes magyar államgyászjelentését akarnák ráírni.

Talán ennél a pontnál mégis fel fogunk ébredni mi is a türelemből.

A horvátok vakon rohannak vesztükbe. Amennyire lazítják az anyaországhoz való kapcsolatukat, annyira veszélyeztetik saját nemzetiségi egységüket is, mert annyival közelednek a délszláv állam felé, melyben pedig a horvátság egyszerűen beleolvadna az erősebb és nagyobb szerb tömegbe. Nekik ez, úgy látszik, mindegy. De nem mindegy nekünk. Horvátország Magyarországnak része, nekünk országunk emez ősi részére a tengerhez és a Balkánra vezető út miatt feltétlenül szükségünk van a magyar nemzet létérdekeit, a magyar tengert, a magyar Szávát oda nem dobjuk zsákmányul semmiféle délszláv fantazmagóriának.

A horvátoktól a világháború tanul-

ságai után elvártuk volna, hogy a testvériséget valahára ők is érezni és vállalni fogják.

Sajnos, hogy csalódtunk; de talán ez a csalódás fel fogja egy kissé rázni

valahára az öntudatos magyar faji politikát, mely nélkül a magyar államesszme tartalom nélküli közjogi fogalom marad, amivé Zágrábban devalválják.

Vita a honvédség „magyar királyi” címéről.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülését féltizenegy óra után nyitotta meg Szász Károly alelnök. A teremben meglehetősen kevesen vannak, egyedül a középben, a jobb padsorok csucsán ül egy maroknyi horvát képviselő. Ezek várják a horvát képviselők deklarációját, amelyet Hreljanovics Guidó fog felolvasni.

Horvát deklaráció.

A katonai ellátási törvényjavaslat van napirenden.

Hreljanovics Guidó a horvát képviselők nevében a következő deklarációt olvassa fel:

Nemzetünk mint eddig, ezekben a súlyos időkben is megértette és teljesítette a haza iránti kötelességét. Azon áldozatok mellett, amelyeket már hozott, hoz és hozni fog, e javaslattal kapcsolatos terheket is magára veszi. Ezért a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot is elfogadta volna. Azonban a törvényjavaslatban a magyarországi és horvát-szlavonországi honvédség és népfelkelés mint magyar királyi honvédség és népfelkelés van megjelölve.

Ez a megjelölés ellentétben áll a kiegyezési törvény betűjével és szellemével, amely szerint a honvédség a magyar szent korona országainak közös intézménye. Ez a javaslat kiegészítő része a honvédségre vonatkozó 19.2. évi XXXI. és a népfelkelésre vonatkozó 1886. évi XX. ik törvénycikknek, amelyek csak a honvédség és népfelkelés jelzést ismerik. Ha ez a javaslat az eddigi törvényes elnevezést is meg akarta volna változtatni, Magyarország területén a honvédséget és népfelkelést magyarnak, Horvátország területén horvátnak kellett volna elnevezni. — Minthogy ez a törvényjavaslat a kiegyezési törvénnyel ellentétben álló megoldást igyekszik megvalósítani, a horvát képviselők, hivatkozással a kiegyezési törvény 70. ik szakaszára, kijelentik, hogy a tanácskozásban és a szavazásban nem vesznek részt.

Mikor Hreljanovics befejezi az olvasást, az elnök megrázza a csengőt és így szól: — A honvédelmi miniszter ur kíván szólni.

Szurmay csodálkozó mozdulatot tesz. Az elnök: A miniszter ur nem kíván szólni?

Szurmay Sándor (feláll): A vita során elhangzottakra a vita végén óhajtók megjegyzéseket tenni.

Wekerle nyilatkozata.

Az elnök: A miniszterelnök ur kíván szólni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Egy percig sem hagyhatom észrevétel nélkül a képviselő ur felszólalását, azért, mert olyan közjogi álláspontból indul ki, amely szerint merőben tarthatatlan. (Élénk helyeslés.) A képviselő ur felemlítette, hogy Horvátország, Szlavónia és Dalmátország fiai a határon a legnagyobb odaadással teljesítették kötelességüket. Ezt elismerem. Vállvetett vitézséggel küzdöttek fiainkkal együtt és tökéletesen egyenértékű tényezői voltak ellenállásunknak.

Ezért Horvátország hajlandó bizonyos terheket viselni. Azonban, hogy e terhekből Horvátország tényleg a megfelelő részt fogja-e viselni, az a kiegyezés megkötésétől függ.

A képviselő ur társai nevében is kifogásolta a „magyar honvéd” elnevezést. Mi beszélünk Magyarországról és ez alatt az elnevezés alatt értjük Horvát-Szlavon és Dalmátországot is. A képviselő urak szeretik úgy feltüntetni a dolgot, mintha közös kormányról volna szó.

Itt csak egy állam van, a magyar, a melynek Horvát-, Szlavon- és Dalmátországek kiegészítő részei. A kormány azokat a jogokat, a melyek a kiegyezési törvényben biztosítva vannak, minden izében tiszteletben kívánja tartani. Tökéletesen elismerjük, hogy a horvát külön nemzet, elismerjük politikai territoriumukat, elismerjük nyelvi jogosultságukat és a lobogó használatot is és annyira megyünk, hogy álláspontunk az, — hogy a magyar szent korona országainak hivatalos nyelve Horvátországban a horvát és ezt a végletekig respektáljuk.

Respektáljuk a nyelvhasználatot a honvédségnél is és még a hadsereg reformjánál is minden ellenzék dacára érvényre juttatjuk. A kormány álláspontja az, hogy a kiegyezési törvényt minden izében megtartja. A mi kifogás van és esetleg jogos, azt honoráljuk a kiegyezési törvény határáig, de a magyar államosság határáig megállunk. Minden szerv, amely a magyar szent korona országainak együttes szerve, közös szerv, a hogy a honvédség is közös intézmény Magyarország és Horvátország között, de ez nem annyit jelent, hogy a magyar királyi

honvédség elnevezés nem volna használható. Sőt használni kell.

Kéri a horvát képviselőket, ne lépjenek fel túlzott követelésekkel, mert ezek sem a kiegyezési törvénnyel, sem az azóta követett gyakorlattal, sem a magyar állam állami jogi szerkezetével össze nem egyeztetettek. — Kéri a javaslat változatlan elfogadását.

A további vita.

Barta Ödön előadó: Szó nélkül hagynám a kérdés megvilágítását a miniszterelnök súlyos fejtegetései után, de rendszert látok a horvát törekvésekben s ezért szólnom kell.

A horvát autonómiáról szóló törvény a horvát kormányt királyi horvát szlavon dalmat kormánynak nevezi. Már ez is hiba. — Ennél tovább menni azonban nem lehet.

A honvédséget nem lehet horvát királyi honvédségnek nevezni. Ez illojalítás. A magyar király iránti hűség követeli, hogy a honvédség címe változatlan maradjon. A honvédség tagja csak magyar állampolgár lehet. A honvédségbe Horvátországnak csak bizonyos számú emberanyagát állítják be. A horvátok lojalitást hangsúlyoznak, de szeparatisták céljaik vannak. A horvátok most elhangzott szavait államellenes törekvéseknek kell deklarálnia. (Taps a Ház minden oldalán.)

Fényes László: A javaslatot tulbonyodalmasnak tartja és attól fél, hogy az egyes vármegyékben nem igen tudnak majd rajta eligazodni, aminek az lesz az eredménye, hogy hónapok, sőt évek telnek el, míg az özvegy a segélyhez jut. Tisza István rendelkezése szerint most az özvegynek havonta 10, a gyermekeknek pedig havonta 1 korona jár.

Hát hogy gondolja a Ház, hogy a gyermek havonta egy koronából meg tudna élni? Azóta az egy koronát a múlt évben felemelték havi nyolc koronára. Ez is kevés, de még ezt a keveset sem fizették ki.

Ha nem járunk el hipokrita módon, akkor olyan ellátást adjanak, a mely valóban el is látja az illetőket.

Szeretné, ha a miniszterek kimennének a ialvakba, vagy a főváros összeomlott existenciáinak családjaihoz.

A nélkülözés nagyon rossz goneolatokat ébreszt a szegénységben és a nélkülözésért az állam felelős. Tegyen meg az állam mindent addig, a míg nem késő. Elismerem, hogy a miniszterben meg van a teljes jóindulat, de ez nem elég, mert ez a javaslat csak késlelteti az éhezõ családok halálát.

A javaslatot csak úgy fogadom el, ha bebizonyítják, hogy hogyan lehet megélni a rendelkezési alapján. Vegyük tekintetbe a borzalmas magyar közigazgatást, a közigazgatás lassúságát, a közigazgatási tisztviselők rosszindulatát.

Szurmay Sándor: A kiküldöttek a helyszínen meg fogják nézni minden községben, hogy ki vannak e elégtelve az igények.

Fényes László: Nagyon nagy apparátus kell ahhoz!

Szurmay Sándor: Van nekem ehhez emberem elég!

Fényes László: Hogy mennének le Hunyad megyébe, mikor egy törvényjavaslat érdekében még azt a kis utat sem teszik meg a honvédelmi miniszteriumtól a pénzügyminiszteriumig!

Szurmay Sándor: Délután megteszem, biztosítom!

Fényes László: Arról én meg vagyok győződve és ha a miniszter ur elmegy, akkor el is lesz az intézve.

Foglalkozik ezután a jótékonyági egyesületek működésével és azoknak állami ellenőrzését sürgeti. Az ezredek által gyűjtött jótékonyági pénzeket most rögtön ki kell osztani a hadiözvegyek között.

Mindenütt csak bürokratikus intézkedéseket tesznek, az élet gyakorlati követelményeihez nem alkalmazkodnak. Gondoskodjanak már most a jövő térről, a hadiözvegyek és árvák számára cipőről, ruháról. *Példát kell statuálni nemcsak a katonaszökevényekkel, hanem az árdrágitókkal szemben is.* A pénzbüntetés ma nem elég, követeli, hogy minden társadalomellenes bűntettet fogházzal, fegyházzal és rabláncsal büntessenek. A törvényjavaslatot, mint haladást az eddigiekhez képest, általánosságban elfogadja. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Az elnök ezután öt percre felfüggesztette az ülést.

Szünet után

Sebess Dénes beszélt. Bizalommal követi a miniszterelnököt a szociális munka programjának beváltása útján. Általában helyesli a javaslat intézkedéseit, de kétségei vannak, hogy az ellátás elegendő lesz-e, mert a háboru bizonytalanná tette a pénz értékét és a bankjegyek valutáris értéke nyolc esztendeig olyan ingadozásnak lesz kitéve, hogy nem igen nyújtanak alapot ilyen javaslat megnyugtató intézkedéseire. Olyan intézkedéseket kell keresni, a melyek lehetővé teszik a javaslat igazi rendeltetését. Ez pedig nem lehet más, mint a rokkantakat visszavezetni a nemzeti termelésbe.

Kállay Ubul rövid beszéde után az elnök bejelentette, hogy *Windisehgrätz* herceg akadályozva van a megjelenésben, ezért a gróf Tisza István által tett interpellációra csak a következő ülésen fog válaszolni.

A bejelentést tudomásul vették.

Az ülés utolsó szónoka *Török Kálmán* volt, aki örömmel üdvözli a javaslatot s azt elfogadja.

Végül elhatározták, hogy a következő ülést kedden tartják.

Ülés vége délután 2 órakor.

Nagy vasuti lopás

Az egyik tettes a Körösbe ugrott.

A vasuti rendőrség már hosszabb idő óta nyomoz egy nagyszabású vasuti lopás ügyében. Arról volt szó, hogy a vasutasok rávetették magukat a kabát és felsőruha lopására s az utazó közönséget érzékenyen megkárosították.

A rendőrség nyomozása eredményes volt, négy gyanúsítottat kísérték a rendőrségre, ahol *Bartha Béla* dr rendőrkapitány a kihallgatás során megállapította, hogy a tettesek rendszeresen lopták az utasok felső ruháit, bundáit, a női köpenyeket s összesen eddig 17,000 korona értékű ruhanéműt vittek el a vasutról.

Legutóbb a Heimann József és Társa cég címére érkezett csomagokat bontották fel, s a selyembéléses női felöltőket és színházi belépőket éppen a Heimann-cégnél akarták eladni, ahonnan értesítették a rendőrséget.

A nyomozás befejezésével a tolvajokat átküldték az ügyészséghez s a bűnjeleket

egyfogatu bérkocsikra rakták, ahova a tolvajokat is felültették.

Az egyiket: *Bónác Imrét Sebestyén* Gyula rendőrelőőr kísérte. Mikor a Szent László hid olaszii végére értek, Bónác hirtelen leugrott a kocsiról s a Grámm-ház mögötti parton futni kezdett lefele. Sebestyén utánna, közben egy katona is üldözni kezdte a feketébe öltözött tolvajt. Bónác a nagy iramtól elfáradt vagy nem ismerte a terepet, nem tudni, csak azt látták a járőkelők, hogy a timártelepekkel szemközt hirtelen megváltoztatta futását s beugrott a zajló Körösbe. Egészen a Körös közepéig uszott, de ott már a víz sodrával alig tudott megküzdeni s lassan merülni kezdett, az átnedvesedett ruha és cipő is lassankint lehúzták. Sebestyén a partról kiáltott utána:

— Jöjjön ki azonnal, mert utánamegyek.

— Hát jöjjön, ha mer, kiabált lihegve a fekete ember.

Sebestyén kétszer se mondatta ezt magának, hanem levetkőzött s a vízbe ment. Gázolva, uszva követte Bónáczt, aki a Nagy Károly-féle timártelep alatt merülni kezdett, csak nagy boglyas haja látszott ki a vízből. Sebestyén ezt megragadta, azután hóna alá nyult s visszavitte az elalélt, elgyengült embert a partra, ahonnan beszállították az ügyészségre.

Az izgalmas hajszát rengeteg nézőközönség szemlélte végig s a derék rendőrelőőrt, Sebestyén Gyulát megéjlenezte. A közönség egyideig abban a téves hitben volt, hogy az elfogott Iván kozák, a sok nyelven beszélő menekülő orosz, akire már vár a kötél.

A fantázia rögtön, a tegnapi impressziók révén, akasztásról beszélt, de kiderült, hogy csak felöltők *leakasztásával* foglalkozott Bónác Imre a vasuti segédfekezõ, aki a felhevült állapotban vett hirtelen hidegfürdõt alighanem tudógyulladással fizeti meg.

A gabonatermés rosszabb, mint a tavalyi.

Az ország legnagyobb részében már befejezték az aratást, betakarították a termést, legtöbb helyen a cséplést is befejezték és a malmok már őrlik az új gabonát. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület információi arra mutatnak, hogy az idei termés mennyiség tekintetében alul marad a tavalyinak.

— A felvidék kivételével — mondották az OMGE-nál — mindenütt elvégezték már az aratást. A munka az idén egy kissé lassabb tempóban folyt, aminek az a magyarázata, hogy a munkaerő kisebb volt, mint a múlt évben, kevesebb katonai osztagot rendeltek ki. Ennek dacára azonban mindenütt rendben folyt az aratás, sehol zavar vagy fennakadás nem volt. A munkabérek horribilisek az idén. Mezőgazdasági napszám most harminc korona napibéren alul nem kapnak a gazdák. A nők munkabére is napi tíz korona.

— Általánosságban a termés nem a legjobb, búzában hozzávetőleges becslés szerint huszonnyolc millió métermázsza termett, tehát kevesebb, mint tavaly, Rozsból kilenc és fél millió métermázsza, árpából mintegy három és félmillió métermázsza termett. A

zabtermés is gyenge. Kenyérmagvakban tehát gyenge közepes a termés. A burgonya-termés az utóbbi hetekben javult, a tengeri elég jó, sőt jobb termés várható, mint tavaly.

Visszavert nagy ellenséges támadások.

Berlin, aug. 2. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelentéi:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. A tüzérségi tevékenység este többszörösen feléledt. Az éjszaka folyamán élénk felderítő tevékenység volt.

A német trónörökös hadcsoportja. — Soissons s Fere-en Tardennois között az ellenség tegnap folytatta hasztalan támadását. A támadások elhárítása és a tegnapi csatát megtszítitása után éjszaka a nagy utóbbi csatában tervszerűen folytattuk mozdulatainkat. Erős tüzérségi harcok előzték meg az ellenség támadását, amelyeket délelőtt a Ville Monoire mindkét oldalán levő harcvonalaink ellen intézett és amelyek délután egészen Le Hartenestől délre kiterjedtek. A támadásokat vonalaink előtt részben közelharcban visszautasítottuk. Az ellenség itt minden területi nyereség elérése nélkül ismét teljes kudarcot szenvedett. Nagy erők harc-bavetésével angol és francia hadosztályok kora reggel a Grand Rossev és Fere en Tardennois közti vonalon támadásra indultak. Boegneuxtól mindkét oldalt páncélkocsikkal eltudták foglalni első vonalunkon túl a vonaltól északra emelkedő magaslatot. Itt tüzérségünk összelötte őket. Elkeseredett harc után az ellenséges gyalogság támadásait megghiusítottuk.

A magaslat északi lejtőin a délután folyamán megújított ellenséges támadásokat is véresen visszavertük. Itt Cramaile és Ferre en Tardennois között az ellenség szintén igen erős gyalogsági és páncélkocsi támadásai már messze vonalaink előtt összeomlottak. A Fere en Tardennois és a neuuieurisi erdők között megindított erős ellenséges tüzet csak Ciemrenytől északra követtek gyalogsági támadások.

A többi harcvonalon nyugalom uralkodott. A Champagneban Fichtelbergtől délre és Suinnertől keletre eredményes előtéri harcok voltak. Perthestől északra helyi előretérésben visszazoritottuk az ellenséget első vonalaiból és Le Mosultól északra visszautasítottuk az ellenségnek részleges támadásait.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja: Eredményes gyalogsági ütközet a Moseltől nyugatra és a Sellénél. Tegnapi 14 ellenséges repülőgépet és 4 kötött léggömböt lőttünk le. Berthold 40 ik légi győzelmét aratta. Bombavető repülőink az éjszaka folyamán igen tevékenyek voltak és többek között megsemmisítettek Salontól északra egy francia lőszertelepet.

Ludendorff, első főszállásmester.

A nagyváradi 4. népfelkelő gyalogezred dicsérete

Budapest, augusztus 2. Olasz harctér. A tüzérségi tevékenység számos helyen tartósan élénk volt. A Judikáriákban Bozoccánál Asiagótól délnyugatra, Qurrótól északra olasz felderítéseket megghiusítottunk.

Albánia. Pflanzler Baltin báró vezérezredesnek a Semeni könyök mindkét oldalán előnyomuló csapatai az ellenség üldözése közben a Flori-berati vonalat érték el. Tovább keletre a felső Devoli-völgyben és az ezt kísérő magaslatokon vitéz zászlóaljaink heves ellenállásra találtak. Számos pontot elfoglaltunk. Az ellenség immár itt visszavonulóban van.

A legutóbbi napok harcaiban különösen kitűnt a bosznia-hercegovinai 3. számú vadászzászlóalj. Az eddigi jelentések a többi derék csapatok között a bosznia-hercegovinai 2. számú vadász zászlóaljat, a boszniai 7. számú, a 32. osztrák népfelkelő és a

nagyváradi 4. számú magyar népfelkelő

ezredek osztagait, valamint az 5. és 13. számú hegyi tüzérezredek ütegeit emelik ki.

Monarchiánk és Törökország Itália ellen.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Olasz lapok előkészítenek arra, hogy az olasz fronton új komoly események várhatók.

A Monarchia és Törökország elhatározták, hogy közös csapást mérnek Olaszországra; a monarchia az európai fronton, Törökország pedig Afrikában. A monarchia erős német segítséggel fog támadni. Az ellenség a piavei események után hamar magához tért s szeptemberben új tervekkel és új vezetőkkel megismétli offenzíváját.

Lloyd George nyilatkozni fog a hadihelyzetről és Belgium sorsáról.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Lloyd George a jövő héten kifejti álláspontját a hadihelyzetről és Belgium sorsáról. Semleges körök a nyilatkozatot nagy érdeklődéssel várják és azt hiszik, hogy Lloyd George közeledni fog Németországhoz.

Német tengeralattjárók az amerikai partok előtt.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) New-Yorkból jelentik: A massachusettsi partok felett német tengeralattjárók felbukkanását jelentették. Az amerikai tengerészeti vezérkar minden intézkedést megtett, hogy a csapatszállítások zavartalanságát biztosítsa.

A Murman-parton előrenyomulnak az angolok.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) Az entente expedíciós hadteste a Murman-vasut mentén Sorokitól délre 140 versztnyire nyomult előre és elfoglalta a Pterozavodszktól 210 versztnyire lévő Masielga-Korel-szkaja vasuti állomást. A dél felé való előrenyomulást folytatják. A vörös gárda osztagai harc nélkül vonulnak vissza. Archangelszkből jelentik továbbá, hogy a Solovejeszkből lévő szikratáviró állomást az angolok lerombolták.

Millerand volt francia hadügyminiszter békefeltételei. Többet követel, mint a nagynémetek.

Berlin, augusztus 2. A Deutsche Tageszeitungnak jelentik Rotterdamból: A háboru negyedik évfordulója alkalmából Millerand volt francia hadügyminiszter a következőket állítja fel az entente háborújának céljainak:

1. A porosz militarizmus megsemmisítése.
2. Elzász-Lotharingia visszaadása Franciaországnak.
3. Olaszország meg kell hogy kapja a felszabadított (?) olasz területeket.

4. Romániának fiait fel kell szabadítani a sanyargató magyar uralom alól.

5. A csehek és tótokat önállókká kell tenni.

6. Szerbia helyreállítása.

7. Oroszország, Poroszország és Ausztria között önálló Lengyelország létesítése.

A holdvilágról Millerand egyelőre nem intézkedik.

Herceg Windischgrät és gróf Tisza István tárgyalásai.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) A 8 Órai Ujság gróf Tisza István interpellációjával kapcsolatban arról értesül, hogy tegnap és ma beható tanácskozások folynak herceg Windischgrätz Lajos közlelmezési miniszter és gróf Tisza István között.

A tárgyalások következményeképp herceg Windischgrätz állítólag kilátásba helyezte a természetrendelet megváltoztatását s megígérte, hogy a mezőgazdasági munkások fejadagját rövidesen felemelik. Hírlik, hogy a tárgyalásokkal

összefüggésben áll Demján Ottó közlelmezési helyettes államtitkár távo-zása.

Ezzel szemben a Magyar Tudósító illetékes helyen szerzett értesülés alapján kijelenti, hogy ez a hír a valóság-nak nem felel meg. A terméseredmé-nyek nem oly kedvezőek, hogy a fel-adagok felemeléséről szó lehetne. De-mian helyettes államtitkár távozása pe-dig már régebben, még akkor elhatá-roztatott, mikor őt szemelték ki arra, hogy az összes központok felügyele-tével, ellenőrzésével megbízzák.

Az antant egy évi hajóvesztése szá-mokban.

Budapest, augusztus 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff-ügy-nökség jelenti: Az ellenséges hadi flotta a mult évben 25 sorhajót, 25 páncélos cirkálót, 45 védett cirkálót, 127 rombolót és torpedonaszádót, 87 tengeralattjárót, 13 ágyunaszádót és 73 segédcirkálót vesztett. Ez a mennyiség több, mint amennyi Németország flottaállománya volt a há-boruelőtti évben. Németország ezen idő alatt mindössze egy sorhajót vesztett.

Báró Szurmay Sándor miniszter Nagyvárad diszpolgára.

Pártelnökök indítványa.

Nagyvárad kétségtelenül az utóbbi há-rom évtized alatt fejlődött a mai nagyvárosi nivóra s nemcsak előkelő helyet foglal el a magyar vidéki városok között, de kulturális téren is az elsők között van.

Tagadhatatlanul igaz, hogy ezen gyors fejlődést első sorban polgárainak törekvő ál-dozatkészségével érte el, de része van e gyors haladásban annak is, hogy minden időben voltak a város ügyeinek olyan jóakaró támogatói, akik a város iránti jóindulattal viselkedtek.

Ezek közzé tartozik az utolsó időkben báró Szurmay Sándor jelenlegi honvédelmi miniszter, aki fiatalabb éveiben Nagyváradon szolgált, mint honvéd főtiszt s midőn magasabb polcra rendeltetvén, eltávozott Nagyváradról, az idegenben is megtartotta a város iránti szeretetét s ennek a szeretetnek és jóindulatnak minden kínáló alkalomkor kifejezést is adott.

Ennek a szeretetnek, ennek a jóindulat-nak melegét érezte a multban és érzi a jelenben is Nagyvárad város polgársága és hálás is érte.

Nagyvárad város polgárságának háláját a város törvényhatóságának legközelebbi köz-gyűlése lesz hivatva méltóképen kifejezésre juttatni.

Alig néhány nappal ezelőtt a polgár-mester elnöklete alatt tartott pártközi érte-kezletre került szóba, hogy miként adjon kifejezést Nagyvárad városa hálájának báró Szurmay Sándor honvédelmi miniszter iránt, azért a szives jóindulatáért, melyet a minisz-

ter részéről a város ügyei iránt már annyis-zor tapasztalt s a különböző pártok elnökei egyhangulag abban állapodtak meg, hogy indítványt terjesztenek a törvényhatóság elé, amelyben báró Szurmay Sándor miniszter-nek Nagyvárad város diszpolgárává való megválasztását indítványozzák.

Az erre vonatkozó indítványt, amely Pásztor Bertalan I. aljegyző kitűnő tollát di-cséri tegnap nyújtották be.

A lendületes hangon tartott indítvány a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Ha akadt a multban férfi, aki a haza üdvére vagy városunk boldogulására szol-gáló nagy jelentőségű cselekedetével mara-dandó emléket emelt magának szívében, ugy őt hálánk lerovásaképpen e város disz-polgári címével tüntettük ki.

Ugy érezzük, hogy e nagyjaink sorába új kitűnőséget kell beiktatnunk, báró Szur-may Sándor m. kir. honvédelmi miniszter ur személyében, kinek dicső honvédelmi mun-káját a történelem fogja fenn hirdetni mindig míg magyar lesz e földön és kinek szorgos kezét, megértő méltányosságát ál-landóan ott találjuk a hol e város vala-mely a honvédelemmel kapcsolatos jogos ügyének gyors és megfelelő elintézéséről van szó.

Nem kell nekünk a tekintetes Törvény-hatósági Bizottság előtt az „uzsoki hős“ ha-ditetteivel bővebben foglalkozni. A magyar historiába vonult be az ő neve, a Hadur kegye legfényesebb kitüntetésekkel halmozta el, de ami ennél dicsőbb a magyar néplé-lek ölelte őt magához, a legenda vette szárnyaira, elvive őt abba a magasságba, ahonnan a többi magyar hősök ragyognak felénk.

A világháboru legválságosabb idején, mikor a szerencsétlenséget legközvetlenebbül éreztük testünkön, mikor az ellenséges horda szent bérceinket özönlötte el, hogy áthatolva rajta, eltáposson bennünket, e felejthetetlen hónapokban állott ő talpra s kiragadva ma-gát a hivatali büroéből, élére állott a ma-gyar uzsoki brigádnak, mely az ő jellegze-tesen magyar és erényekben tündöklő had-vezérsége alatt csodákat mivelt és az ezred-éven át sértetlenül maradt Kárpátokat meg-védve, nagy nemzeti katasztrófától mentette meg az országot.

A dicsőséges hadvezér visszatérve a hi-vatalba, azóta a honvédelmünket intézi olyan nehéz időben, aminő soha egyetlen honvédelmi miniszterünknek se jutott osz-tályrészül s minden magyar csak boldog meglepedettséggel, hálával a Gondviselés iránt tapasztalja, hogy erre a nevezetes po-zícióra az ő személyében igazán hivatott egyén került.

Az ország háláját fokozottabban érezzük mi nagyváradiak abban a szinte kivételes helyzetben, melyben szerencsések lehetünk nap-nap mellett tapasztalni azt a szeretetet, mellyel a miniszter ur hozzánk fűzi magát. Az egykori nagyváradi honvédtiszt, majd zászlóalparancsnok szívébe zárta azokat az idők, melyeket e minden szépért, jóért lel-kesülő, az igaz kulturára törekvő s csak a magyar polgárainak tisztes munkájára alapi-tott s ezen boldoguló város falai között töl-tött. A honvédtügyi igazgatás központjába ke-rülve, miódig résen van e város jogos érde-kei mellett.

Mikor a véderő törvényjavaslat létreho-zása alkalmával a honvédség új szervezési munkálatait oly kitűnően végrehajtotta, gondja volt arra, hogy Nagyvárad honvéd hadosztály és honvéd dandár parancsnoksá-got kapjon. Ezenkívül neki köszönhetjük azt is, hogy városunk honvédtüzérezredhez jutott.

Ujabb iskoláinknak hadikórházi kiüri-tésénél sikerrel vetette latba egyéni és hiva-tali sulyát s így javarészt az ő érdeme, hogy iskoláink legtöbbje a közelgő tanév-ben már átadható lesz fontos hivatá-sának.

De e nagyjelentésű kérdésen kívül, amint ezt városunk vezetőségétől minduntalan ára-dozva halljuk, nincs a városnak egyetlen olyan, a honvédelmi kormányzással kapcsola-tos ügye, amelyben báró Szurmay Sándor ur ne a legnagyobb előzékenységgel állana oldalunk mellé és ne éreztetné velünk jóin-dulatát, rokonszenvét.

Valóban nem találunk férfiut, aki valaha jobban megérdemelte volna, hogy Nagyvárad város diszpolgára legyen és így abban a biztos tudatban, hogy a Minister ur az irán-tunk érzett szereteténél fogva szívesen fogja fogadni, ha diszpolgárunkká megválasztván őt még jobban magunkoz fűzzük,

tisztelettel indítványozzuk a tekintetes Törvényhatósági Bizottságnak, miszerint báró Szurmay Sándor m. kir. honvédelmi minisz-ter ur ő excellenciáját Nagyvárad város diszpolgárává megválasztani méltóztatásék.

Nagyvárad, 1918. évi július hó 30.

Dr Megvigy Gábor,
Dr Stokker József,
Dr Friedländer Sámuel,
Dr Grosz Menyhért.

* Véget ért a Hollán Miklós elleni vizsgálat. Budapestről jelentik: A kassa-oderbergi vasut igazgatósága Hollán Miklós vezértitkár fegyelmi ügyében meghozta ité-letét. Az igazgatóság Hollán vezértitkárt led-désre, a törvényben meghatározott legma-gasabb pénzbüntetésre és áthelyezésre ítélte. Az ítélet ellen az összes érdekelték fellebbeztek.

A minisztertanács megszüntette az erdőpusztításokat.

A miniszter az ingatlanforgalmi korlátozást Nagyváradra kiterjesztette.

A háboru alatt rendkívül magasra szök-
kent fel a fa ára s az erdőkötet túlzottan,
rendszeretlenül kezdték kihasználni a fater-
melők. Előrelátható volt, hogy határt nem
fognak ismerni fatermelési lázukban a spe-
kulánsok s vágásra nem alkalmas fiatal fá-
kat is kipusztítanak. Így is történt s má-
már a földművelésügyi miniszter is erdőpusztítás-
ról és erdőpocsékolásról beszél abban a le-
iratában, amelyet *Malatinszky Lajos* főispán-
hoz intézett.

A miniszter úgy látja, hogy veszedem-
ben forog a 4.800.000 hold (az összes erdő-
terület 36 százaléka) magánerdő, mert a tör-
vényt kijátszák s a véderdők kivételével a
törvény ezekre az erdőkre nem vonatkozik.
Közgazdasági érdek tehát ezek megmentése,
most különösen, mikor a fával való spekulá-
ció határt nem ismer. *A faeladást s a fák
levágását tehát hatósági felügyelet alá he-
lyezi a minisztertanács.*

De az is előfordul már, hogy a speku-
lánsok rávetik magukat a közös erdőterüle-
tekre s ezek egyes részeit összevásárolják,
azután pedig kivágják. Közgazdasági érdek-
ből tehát az erdőeladásokat is korlátozni
kell s ezért a minisztertanács kormányren-
delettel az ingatlanforgalmi rendeletet az
erdőátruházásokra is kiterjesztette. Ezentul
tehát az erdővédelmi szerződések is az ingat-
lanforgalmi iroda jóváhagyása elé terjesz-
tendők.

A miniszter különben az ingatlanforgalmi
korlátozást tegnapi rendeletével *Nagyváradra*
is kiterjesztette s erről a főispánt érte-
sítette.

A közélémezés hirdetményei.

Takaromány tehenészetek részére. Mind-
azok a közfogyasztásra szállító tehenészetek,
tejtermelő szövetkezetek, tejgyűjtő állomások
vagy községek, amelyek termelt tejuket friss
tejként közfogyasztásra hozzák forgalomba
és e célból valamely várossal, községgel, il-
letve az ezek ellátására hivatott magánegyé-
mekkel, továbbá közintézményekkel, tisztvisel-
ői, beszerzési csoporttal, munkásait ellátó
iparfeleppel vagy tagjait ellátó fogyasztási
szövetkezettel legalább 1919. évi június hó
1 ig érvényes szerződést kötöttek, illetve ez-
után kötnek, továbbá azok a községek, ame-
lyek tejtermelése közfogyasztás céljaira ha-
tóságilag igénybevetett, végül oly gazdasá-
gok, amelyek termelt tejmenységüket a fo-
gyasztási hely hatóságának ellenőrzése és
felügyelete mellett közvetlenül a fogyasztók
részére szállítják, — a 2650—1918. M. E.
számu rendelet 5. § a alapján — amennyi-
ben a jelen rendeletben megszabott feltéte-
leket igazolják, tehenenként 5 métermázsa
abráktakarmány feloldásának, illetve meg-
vásárolhatóságának kedvezményében részesít-
tetnek.

Az abráktakarmány feloldása, illetve vá-
sárlása iránt benyújtandó kérvényeknek a
következő pontos adatokat kell tartalmaz-
nia:

1. a tehenészet tulajdonosa (a tejtermelő neve),
2. a tehenészet hegye,
3. A tehenészet postája,
4. a tehenészet vasutállomása,
5. a fejőstehenek létszáma a számbavétel napján,
6. a tehenészet részére a gazdaságban termelt árpából mennyi áll rendelkezésre, illetve tengeriből mennyi fog rendelkezésre állni és ehhez képest a tehenenként 5 métermázsa alapul vételével számításba vett szükséglethez mennyi a feloldandó és mennyi a bevásárlandó abráktakarmány mennyisége.
7. Mennyi a tehenészetben termelt összes tejmenység.
8. Mennyi a közfogyasztásra lekötött tejmenység.
9. A közfogyasztás céljaira szerződés szerűleg biztosított tejmenység részletesen ki részére és meddig van lekötve.

A felsorolt adatokat tartalmazó kérvények 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. pontjai az illetékes községi előjáróság (helyben a polgármester) útján igazolandók és legkésőbb folyó évi augusztus hó 15 ig azon elsőfoku közgazgatósági hatóságnál (helyben a polgármesternél) nyújtandók be, amelynek területén a gazdaság által termelt tej közfogyasztásra kerül, amely egyuttal a közfogyasztásra becsajított tej mennyiségét és a szerződési viszonyt illetve a közfogyasztás jellegét igazolni tartozik.

A beérkezett kérvények szeptember hó 1 ig a közélémezési miniszter urnoz terjesztendők fel.

Az abráktakarmány feloldására nyert engedély feljogosítja a termelőt arra, hogy az engedélyezett mennyiségű árpát vagy tengerit saját terméséből visszatarthassa.

Az abráktakarmány vásárlására nyert engedély feljogosítja a termelőt arra, hogy az engedélyezett mennyiségű árpát a 106980—1918. F. M. rendelet értelmében, vagy tengerit az e tárgyban kiadandó rendelet feltételei mellett megvásárolhassa. Az abráktakarmány vásárlási engedély korpabeszerzésére nem jogosít.

Nem lehet szalámit gyártani. A közélémezési miniszter urnak 253638—1918—VI. c. sz. rendelete alapján tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a sertéshusnak valamint a marhahusnak szalámi gyártás céljára való ipari feldolgozása a további rendelkezésig eltiltatott. E korlátozás alól indokolt esetben kivétel engedélyezése kérhető s ily esetben a feldolgozás és forgalomba hozata feltételeit s a követelhető legmagasabb árát az engedély megadásával kapcsolatosan a közélémezési miniszter urn fogja megállapítani.

Az ezen áru készítésével foglalkozók tartoznak a rendelet kihirdetésétől számított nyolc napon belül a kihirdetés napján bir-
kukban volt kész árut, továbbá a gyártás céljaira szolgáló nyers hus és félgyártmány készleteiket a sertéshusból készült árukra nézve a Sertésforgalmi Irodánál, a marhahusból készült árukat az Állat és Takarományforgalmi Részvénytársaságnál bejelenteni.

Az ilyképpen bejelentett mennyiség feldolgozása az előbbi bekezdés szerint a bejelentésre megadott határidőben befejezendő. A rendelet kihirdetése után gyártott marhahusból készült szalámi és tartós kolbász árut (Dauerware) a termelő kivétel céljából csak a közvetlenül az Állat és Takarományforgalmi Készvénytársaság útján adhatja el.

A jelen rendelkezésem megszegése vagy kijátszása a fent idézett törvényes rendelkezések értelmében kihágás és ehhez képest 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Mindenki vehet vászoncipőt. Tudomására hozom a város lakosságának, hogy a vászon, házi papucs, bársony, selyem és atlasz cipők vásárlására jogosító cipőjegy a rendelkezésre álló készletekhez mértén minden megszorítás nélkül bárkinek ki erre igényt tart, kiadatik.

Az ily cipők vásárlására kiadott utalványok nem fognak beszámíttatni s az őszi idő beálltával a bőrcipőkre beadott igény bejelentések arra való tekintet nélkül lesznek elbírálva, hogy vsjjon a bőrcipőt igénylő egyén kapott-e selyem, vászon stb. cipőre szóló utalványt vagy sem.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

Egy galiciait eltávolít a lakáshivatal.

Minden furfangokon keresztül.

Asztalos Ernő 2 szobából s mellék-
helyiségekből álló lakását bérbeadta egy galiciai menekültnek, valami Schreiber Vilmos Betukernek, aki nem volt bejelentve s nagy árért valahonnan igazolványt szerzett. Asztalos mikor megtudta, hogy a lakást, amely üres, a lakáshivatal rekvirálja, levélben bejelentette, hogy a 2 szobás lakást sok év óta megbizhatónak ismert (sose látta azelőtt) és dusgazdag galiciainak adta már bérbe, a kinek „fényes“ butorzata van. Ha a lakáshivatal ezt nem veszi tudomásul, akkor ő panaszával a *legfelsőbb helyre fordul*, a lakás nem rekvirálható, a galiciai már beköltözött s nem mozdítható ki.

A lakáshivatal e fenyegetés hatása alatt ült össze, a bizottságban két hitsorsos ült, akik eleinte nem mertek színt vallani.

Dajka Endre dr rendőrkapitány végtére helyes irányba terelte a véleményüket s kimondották, hogy jogtalan a szerződés, amit Asztalos Ernő a galiciaival kötött, mert a galiciai nincs bejelentve, a lakás üresedése sincs, lakásigazolványt rendes uton nem szerzett, itt nálunk idegen, a „fényes“ butorzatnak se hire, se hamva, mivel tehát a szerződés *semmis* s így a lakás a lakbérrendelet értelmében jogilag üres, s mert kiadó, a lakáshivatal rekvirálta is rögtön s sorrendben egy sereg igénylőnek kiadta. Kimondta a bizottság, hogy a galiciai a hatóságot negligálta, be akarta fészkelni magát Nagyváradra s ezért a bizottság ártirt a tanácshoz, hogy intézkedjék Schreiber Vilmos Betuker eltávolítása iránt s a kihágási eljárást indítsa meg Asztalos ellen.

A galiciaiak agreszív betolakodásaival szemben ez az egyedüli helyes eljárás, amelyet a lakáshivatal követ: *ki kell őket kaparni onnan, ahova befészkelődtek s hazatoloncoltatni.*

A lakáshivatal ezenkívül tárgyalta a Park-szálló épületében levő boltok bérlőinek bérösszeg felemelése ellen beadott kérelmeit.

Waiszlovi's Emil háztulajdonos és a bérlők felszólalása után a bérösszeget nem ugyan a tulajdonos által kívánt mértékben, azonban átlag 20 százalékkal felemelte a lakásbizottság, Simon Béláné bérösszegének kivételével.

Itt az a vita támadt, hogy a régi bérösszeget 5000 koronában tünteti ki a tulajdonos s ezt emelte fel 6000 koronára, míg a

bérlő azt állította, hogy a régi bérösszeg 3000 korona. Bizonyítékszerzésre utasított a bérlő, hogy a környéken, nevezetesen a Bazárberházban mennyi a hasonló bolthelyiség bérösszege.

Tisztviselők olcsó étkezője.

Lukács Ödön főjegyző újabb ételmezési akciójáról kapunk hírt. Már régebbi idő óta működik a munkásétkező, mely ép forgalmával mutatta meg életrevalóságát, most a középosztály, a fix fizetéses hivatalnokok részére szervez ilyet a Fekete Sas éttermében.

Megfelelő átalakítások után már aug. 15 én meg fog nyitni az étkező. A főjegyző különös súlyt helyezt az étkezők minőségére és életbeléptetik majd a bérletrendszert is.

A menu háromféle lesz, u. m.:

Leves, főzelék feltéttel: 3 kor.

Leves, főzelék feltéttel és tészta: 4 kor. 20 fillér.

Leves, előétel, sült, tészta: 7 korona 20 fillér.

E menürendszer mellett ugy délben mint este étlap szerint rendes vendéglői kiszolgálással is lehet majd étkezni. Lesz hal, omlette, szárnyas stb.

Természetes, a menürendszer a váradiak kedvezménye s déli egy óráig csak ők étkezhetnek. Ki ki igazolja magát a kenyérlévesekkel, vagy a katonatisztek, ha itteni lakásukat igazolják.

Vidéki idegenek egy óra után étkezhetnek, de már ők nem részesülnek a kedvezményekben. Az intézmény valóságos áldása lesz a tisztviselői karnak.

Törvényszéki jegyzők séreleme.

Akik előlépnek,
kevesebbet kapnak.

Számborovszky Rezső dr és Markovits Zoltán dr után tegnap a harmadik jegyző hagyta oit a királyi törvényszéket: *Leindörfer* Imre dr. A negyedik, *Mezey* Akos dr októberben távozik helyéről s őt követi az ötödik, *Kálnai* Andor dr és a többi jegyző.

Ennek két oka van. *Tóry* dr igazságügyminiszter azt ígérte, hogy a törvényszéki jegyzők fele a X ik fizetési osztályból a IX-ikbe kerül már ez év július 1-én s ebből sem lett semmi. A törvényszéki jegyzők tehát abban a fizetési osztályban tengődnek, amelyben a segédhivatali személyzet és a régi jó öreg szolgák.

Van azonban a IX. fizetési osztályban egy pár jegyző, azok, akik birói vizsgát tettek. Ezek rettegve gondolnak arra, hogy tényleg odasorozzák majd őket. Mert most van nekik 2600 korona fizetésük, ha pedig besorozzák őket a IX. osztályba, akkor 2000 koronához a 600 korona képesítési pótlékot is odaszámítják, de ez utóbbinak harmad-részt levonják, tehát 200 koronával kevesebbet kapnak akkor, mikor a IX-ik fizetési osztályba előlépnek, mint most, mikor nincsenek benne.

A jegyzők ezt nem bírják ki idegekkel,

amelyeket a túlhalmozott munka amugy is tönkretesz, hanem egyre másra állépnak az ügyvédjelölti pályára, ahol évi 9600 korona jövedelemből mégis megélhetnek.

A jegyzők különben érdekeik képviselőre külön egyesületben akarnak tömörülni s szóvá tenni tarthatatlan helyzetüket és sérelmeiket.

Maximálták a faárakat.

A hivatalos lap legutóbbi száma közli a faárak maximálásáról szóló rendeletet, amely szerint a kicsinyben való eladás esetében követelhető árakat a helyi faármegállapító bizottságok állapítják meg.

E bizottságokban egy tag a fogyasztók érdekeltségéből is helyet foglal. A bizottság az árukért követelhető legmagasabb árakat a készkiadások figyelembevételével akként állapítja meg, hogy kereskedői haszon címen a nem termelő legfeljebb tíz százalékat, a termelő legfeljebb öt százalékat számíthat hozzá a megállapított ártételekhez.

A rendelet szerint egy vagon (tízezer kilogramm) kemény tűzifa, amely eddig 1500 koronába, sőt föbbe is került, a legjobb minőségben ezer korona. A fenyő tűzifa ára átlag öt tíz százalékkal drágábban van megállapítva, mint a négyféle minőségű kemény tűzifa.

A rendelet legnagyobb hiánya az, hogy nyers fának deklarálja azt a fát, „amelynek termelése a szállítást megelőzőleg három hónapon belül történt”. Éppen itt a legtöbb visszaélés és ezért a kitermeléshez legközelebb eső erdőhivatalok utján kellene megállapítani, hogy milyen idős a fa.

Aki a rendeletet megszegi vagy kijátsza, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

A fa árának maximálása a faanyagoknak Magyarországon való eladására nem vonatkozik.

Feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy ne a termelő vagy kereskedő tetszésére bízassék, vajjon ürméterben e, vagy súlyban adja tovább a tűzifát és ezért a rendeletbe bele kellene venni azt az intézkedést, hogy a fogyasztó ott, ahol a fa szekér vagy vágánymérlegesen mérlegelhető, ürméter címén semmi esetben megrövidíthető ne legyen. Az ürméterben való mérés ugyanis a legtöbb esetben a fogyasztó rovására megy.

* **Lesz hus vasárnap is.** A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur 67083—1918. sz. leiratával a vasárnapi munkaszünetnek a husiparra való kiterjesztése tárgyában kiadott 10549. sz. rendeletét — a jéghiányra tekintettel — f. évi szeptember 16-ig felfüggesztette. Közöljük továbbá, hogy a házinyulbörök hadi célra történő átvétele tárgyában kelt 2990—1918. M. E. sz., továbbá a repce, len, kender, tők, napraforgó stb. olajmagvak forgalombahozatala és szállítási korlátozása tárgyában kelt 2690—1918. M. E. sz. rendelet a kamarához megérkezett s az érdeklődőknek rendelkezésére áll. Nagyvárad, 1918 augusztus hó 2. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr Moskovits József sk. elnök, dr Oláh Béla sk. II. titkár.

HIREK

* **Gyűjtés a hadiárvának Szent István napján.** Gróf *Széchenyi* Miklós megyés püspök legutóbb kiadott körlevelében — mint az előző években is — gyűjtést rendelt el a hadiárvának javára Szent István király ünnepén s felhívja papjait, hogy adományokat gyűjtsenek hivaiktól a haza védelmében elesett hősök árvái részére.

* **Mehetnek haza az osztrák menekültek.** A belügyminiszter értesítette a főispánt, hogy Karintiából, Görzből, Galiciából, Dalmáciából, Toimeinből, Montecalconából, Korfreitből, Flitschből, Isztriából a tenger-mellékről és Pólából való osztrák menekültek hazamehetnek. Ezek egyrésze hazaküldendő, másrésze kényszerítendő, hogy otthonmaradjon s csak kis része az, amely ideiglenesen mehet haza. A galiciások azonban tovább is maradnak, minden miniszteri rendelet dacára. Ők füttyölnek minden rendeletre.

* **A megye hozzájárulása.** *Fráter* Barnabás alispán és *Elek* Móríc megyei közéleti előadó Budapestről hazaérkeztek. — Tárgyalásuk a közéletmezési miniszterrel eredménnyel járt.

* **Tilos a vadászat szeptember 15-ig.** A földmivélsügyi miniszter a vadállomány kiméltése céljából a vadak kimélti idejét szeptember 15 ig meghosszabbította. Tilos tehát ez időpontig a vadászat. Vadász körökben azt tartják, hogy ez csak az orvvadászoknak kedvez, mert azok a sötétben dolgoznak s a falu körül, csak a városban lakó vadászok azok, akiket súlyosan érint a tilalom. Falun már régen esznek vadat mindenütt, különösen nyulat, amit leütnek vagy lesből lönek. Ezekről nem igen tudhat a csendőrség.

* **A német tengerészeti vezérkar főnöke beadta lemondását.** A Wolf ügynökség jelenti: Hotzendorf, a tengerészeti vezérkar főnöke egészségi okokból állásából való felmentését kérelmezte, Utódjául Scheer tengernagyot a nyitott tengeri haderő parancsnokát emlegetik.

* **Lelkészek ruhabetzerzési segélye.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a miniszterium ruhabetzerzési segélyt biztosít azon lelkeszek részére, kiknek jövedelme a 3000 K t meg nem haladja és a segédlelkészeknek, ha jövedelmük az 1000 K t meg nem haladja. A segély egyenkint 1000 K.

* **1 korona egy kiló só.** Egy köztisztviselő fordult tegnap hozzánk azzal a kérdéssel, hogy mennyi jelenleg a só ára. Egy Klein nevű, szent János utcai fűszerkereskedőnél vett sőt, aki egy koronáért adta kilóját. A tisztviselő elhűlve vette azt tudomásul s érdeklődött, hogy lehet ez, mire a kereskedő is kérdéssel válaszolt: nem olvasta az újságban az új árat? — Mi nem tudunk erre felvilágosítással szolgálni.

* **Halálozás.** Özv. *Gitye* Józsefné sz. Csája Irma életének 59-ik évében e hó 1 én este meghalt. Temetése ma d. e. 11 órakor lesz a Szent János-utca 13. sz. háztól.

* **Csempészett cigarettát foglaltak le.** Egyik Rákóczi uti üzlethelyiségben a pénzügyőrség nagyobb mennyiségű cigarettát foglalt le a napokban. A Wertheim-szekrényben találtak a csempészett árut, amelyet elkoztak s az eljárást megindították.

Legujabb fűzőket legolesőbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

* Értésítés. Értésitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

MOZI.

A bécsi opera ballettművészuői az **Apollóban**. Ma este az Apolló színház egészen rendkívüli, forró levegőjű filmet mutat be, amelynek különös érdekessége, hogy a bécsi Hofoper világhírű ballett táncosnői: a csodálatos és ünnepelet Willy Codlewski és Dora Kaiser, a bécsiek kedves táncművésznői játszik a főszerepet. Tipikus, minden ízében bécsi film: az apacs táncos, aki táncával elbűvöli egy gróf menyasszonyát, aki megmenti a veszedelmes apacst, mikor vőlegénye palotájába betör. Maga a felvétel a filmtechnika nagyszerű eseménye és a rendezés külön művészi szenzáció.

A grófnő és a cigányprimás. Ragyogó, pompás film címe ez, amelyet a Vigadó mozgószínház mai elsőrangú új műsorán hoz színre. Egy szépséges grófnő romantikus szerelmének megható, fájdalmas regénye, — nem a sablonos vérszegény történet az arisztokrata hölgyről, aki rangján alul levő férfinak adja a szívét, hanem irodalmi értékű kitűnő munka, ujszerűségével meglepő téma bravúros színészi előadásban. Bizonyos, hogy a közönség nagy tetszéssel fogadja az eredeti filmújdonosságát.

SPORT

A vasárnapi footballmérkőzések. — Nagy érdeklődés van a holnapi vasárnap délután, amikor hosszabb szünet után alkalma lesz a közönségünknek népszerű footballsportot élveznie. A Rhédey kerti Sporttér ismét megtelik közönséggel, hogy tanuja legyen a programon szereplő két érdekes labdarugó mérkőzésnek. Az első mérkőzésben két helyi csapat, az előnyösen ismert KITE és a most alakult N. O. C. találkozik egymással. Mindkét csapatban lelkes, ügyes játékosok tömörülnek és így élvezetes sportot fognak nyújtani. A második mérkőzésben a vendégszereplő békéscsabai AC. csapata száll szembe a NAC csapatával. A kitűnő játékot képviselő csapatok játéka bizonyára a régi időkre emlékeztető percek fogja visszavarázsolni. Az első mérkőzés délután 3 órakor, a második 5 órakor kezdődik. — Pénztárnyitás d. u. 2 órakor. A mérkőzés tiszta jövedelmét jótékony célra fogják fordítani.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett. Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Arverési hirdetemény.

Közhírré teszem, hogy körülbelül (500) ötszáz hektoliter, szag és vízmentes, egészséges, legalább 9 (Malligand) szeszfokos tavalai bor Szentjóbbon, 1918 augusztus 8 án délelőtti 11 órakor a község házában, Rosenberg Jenő budapesti lakos kérelmére, Rosenwasser Testvérek bártfai cég késedelme miatt árverés alá kerül a következő feltételek mellett:

Az árverés nyilvános. Bánatpénzül minden árverelő százezer koronát tegyen le kezemhez. Vevő az lesz, aki legtöbbet igér.

A vételárnak százezer koronán felüli része, ötezer korona híjjával, Szentjóbbon akkor fizetendő, mikor a bor a vevő hordójába lefejtve áthuzatott, az utolsó ötezer korona pedig Székelyhídon a vasuti állomáson átvételkor.

A bor legkésőbb folyó hó végéig, Székelyhídon, a vasuti állomáson átveendő. A vételárhátráték folyó hó 15 ig kamatmentes, azontul a kifizetésig, a bank-kamat köteles.

A bor a termelők pincéjében megtekinthető. Ha az említett 9 százalék szeszfoknál gyengébb volna, legkésőbb az átvétel megállapítandó differenciát a vevő a vételárból levonhatja. A vételár e hó végéig kifizetendő.

A vevő a vételáron felül, a vételi illetéket legott az árveréskor fizetni köteles.

Székelyhid, 1918. augusztus 1.

Dr. Stettner János,
kir. közjegyző.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz-fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

A grófnő és a cigányprimás.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Egy éjszaka története.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketészék színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágotás készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falühör színes aranyozott kerettel	30—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpcőcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képekteretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyváradi, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskairtó iratására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ör

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalos szolgái minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Uridivat

Czillér Imre Nagyvárházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kélzélők, zsebkezdők, harisnyák, sétabotok, bőrdindaruk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acélárak legolcsóbban. Tisztviselőknak árkedvezmény. d

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendében részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a különben bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

TŰZIFA

a városnál kiválótt tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvétetik
Rákóczi-ut 22. sz. a.,
APOLLÓ-TÓZSDE.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Denát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyváradi, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungram-égők, villanyvasasok állandóan raktáron.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulónak fiú és **berakó** tanulónak leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.